

Sektorske analize. Kemijska industrija

Rašić Bakarić, Ivana

Other document types / Ostale vrste dokumenata

Publication year / Godina izdavanja: **2023**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:213:412112>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-12-24**

Repository / Repozitorij:

[The Institute of Economics, Zagreb](#)

sa

Sektorske_analize

ekonomski
institut
zagreb

ožujak 2023. broj 102 godina 12

ISSN: 1848-8986

HR EXCELLENCE IN RESEARCH

Kemijska industrija

Autorica Ivana Rašić

_Sadržaj

_3 Glavni sektorski pokazatelji

Proizvodnja kemikalija i kemijskih proizvoda u Hrvatskoj 2022. godine bilježi međugodišnji pad od 21,4 posto, dok industrija proizvoda od gume i plastike ostvaruje međugodišnji rast od 3,7 posto.

_8 Trendovi

U odnosu na 2017. godinu, ukupna je proizvodnja industrije kemikalija i kemijskih proizvoda u 2022. godini bila manja za 29,7 posto. Istovremeno, ukupna je proizvodnja industrije prerade plastike i gume ostvarila rast od 20,9 posto.

_13 Vodeća trgovačka društva

Ukupni prihodi deset vodećih trgovačkih društava u djelatnosti proizvodnje kemikalija i kemijskih proizvoda u 2021. godini bili su za 16,9 posto veći nego godinu ranije, dok su ukupni prihodi deset vodećih trgovačkih društava sektora proizvodnje plastike i gume ostvarili rast od 30,7 posto.

_18 Izvještaj sa Zagrebačke burze

Dionice Saponije d.d. su u 2022. na međugodišnjoj razini zabilježile pad vrijednosti od 10,64 posto. Petrokemija d.d. od 9. ožujka 2022. više nije uvrštena na Zagrebačku burzu.

_19 Kemijski sektor u EU-27

Nakon što je proizvodnja kemijskog sektora Europske unije u 2021. godini zabilježila međugodišnji rast od 6,1 posto, u 2022. godini je uslijedio pad od 6,2 posto.

_23 Zaključak

Energetska kriza i problemi u lancu opskrbe osvijestili su potrebu za jačanjem industrijske otpornosti, pri čemu europska kemijska industrija ima za cilj postati klimatski neutralna do 2050. godine, što znači da treba promijeniti način proizvodnje i ono što se proizvodi za manje od 30 godina, a da pritom ostane globalno konkurentna kako bi mogla nastaviti opskrbljivati važne vrijednosne lance EU-a, uključujući čistu tehnologiju.

_25 Conclusion

The energy crisis and supply chain issues have highlighted the need to strengthen Europe's industrial resilience. At the same time, the European chemicals industry has the goal of becoming climate neutral by 2050, meaning that the EU needs to change how it produces and what it produces in less than 30 years, while remaining globally competitive so that it can continue to supply important EU value chains, including clean technology.

Glavni sektorski pokazatelji

“**Proizvodnja kemikalija i kemijskih proizvoda u 2022. godini bilježi međugodišnji pad od 21,4 posto, dok industrija proizvoda od gume i plastike istovremeno ostvaruje međugodišnji rast od 3,7 posto.**

— Kemijski sektor definiran na temelju statističke klasifikacije ekonomskih djelatnosti [NACE Rev. 2, odnosno Nacionalna klasifikacija djelatnosti 2007.] u širem smislu obuhvaća proizvodnju kemikalija i kemijskih proizvoda [odjeljak C20], proizvodnju proizvoda od gume i plastike [odjeljak C22] te proizvodnju osnovnih farmaceutskih proizvoda i farmaceutskih pripravaka [odjeljak C21]¹. Proizvodnja kemikalija i kemijskih proizvoda obuhvaća proizvodnju osnovnih kemikalija, gnojiva i dušičnih spojeva, plastike i sintetičkoga kaučuka u primarnim oblicima; proizvodnju pesticida i drugih agrokemijskih proizvoda; proizvodnju boja, lakova i sličnih premaza, grafičkih boja i kitova; proizvodnju sapuna i deterdženata, sredstava za čišćenje i poliranje, parfema i toaletno-kozmetičkih preparata; proizvodnju ostalih kemijskih proizvoda te proizvodnju umjetnih vlakana. S druge strane, proizvodnja proizvoda od gume i plastike obuhvaća proizvodnju vanjskih i unutrašnjih guma za vozila; proizvodnju ostalih proizvoda od gume; proizvodnju proizvoda od plastike; proizvodnju ploča, listova, cijevi i profila od plastike; proizvodnju ambalaže od plastike; proizvodnju proizvoda od plastike za građevinarstvo te ostalih proizvoda od plastike. Među postojećim proizvodima kemijske industrije i industrije plastike i gume u Hrvatskoj prednjači proizvodnja tehničkih plinova, polimera, prerađevina od gume i plastike, sredstava za pranje te boja i lakova.

Tablica 1.
Glavni sektorski pokazatelji, međugodišnje stope promjene u 2021. i 2022. godini, u %

Izvor: Izračun autorice prema podacima Državnog zavoda za statistiku.

	2021.	2022.
Industrija kemikalija i kemijskih proizvoda - C20		
Proizvodna aktivnost	-12,9	-21,4
Zaposlenost	2,9	1,5
Bruto plaće (nominalno)	3,5	6,5
Industrija proizvoda od gume i plastike - C22		
Proizvodna aktivnost	4,7	3,7
Zaposlenost	3,7	0,3
Bruto plaće (nominalno)	4,5	8,7

¹ Analiza farmaceutske industrije objavljuje se u posebnom izdanju *Sektorskih analiza* koje izlazi u rujnu.

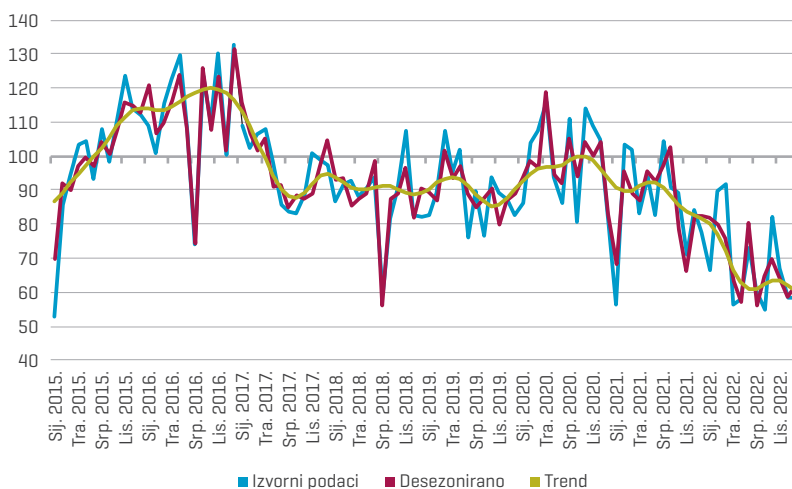
Prema zadnjim raspoloživim podacima iz 2021. godine udio sektora kemijske industrije u bruto domaćem proizvodu [BDP-u] Hrvatske iznosio je 0,95 posto. Pritom je proizvodnja kemikalija, kemijskih proizvoda i umjetnih vlakana činila 0,4 posto, a proizvodnja proizvoda od gume i plastike 0,55 posto BDP-a te godine.

Istovremeno je udio proizvodnje kemikalija, kemijskih proizvoda i umjetnih vlakana u ukupnoj bruto dodanoj vrijednosti [BDV-u] prerađivačke industrije iznosio 3,5 posto, dok je udio proizvodnje proizvoda od gume i plastike iznosio 4,8 posto. Za usporedbu, godinu dana ranije u industriji kemikalija i kemijskih proizvoda ostvareno je 4 posto, a u industriji proizvoda od gume i plastike 4,8 posto BDV-a cjelokupne prerađivačke industrije.

U ukupnoj je zaposlenosti prerađivačke industrije u 2022. godini sektor kemijske industrije sudjelovao s udjelom od 7,2 posto. Gledano izdvojeno, industrija kemikalija i kemijskih proizvoda u ukupnoj zaposlenosti prerađivačkog sektora 2021. godine sudjelovala je s 2,5 posto, a industrija plastike i gume s 4,7 posto.

Slika 1.
Proizvodnja kemikalija i kemijskih proizvoda, 2015. = 100, od siječnja 2015. do prosinca 2022. godine

Izvor: Ekonomski institut, Zagreb, na osnovi izvornih podataka Državnog zavoda za statistiku.

Ukupna industrijska proizvodnja je u 2022. godini ostvarila međugodišnji rast od 1,2 posto. Usporedbe radi, godinu dana ranije industrijska proizvodnja zabilježila je međugodišnji rast od 6,2 posto, dok je 2020. godine ostvarivala međugodišnji pad od 2,7 posto. Gledano po odjeljcima nacionalne klasifikacije djelatnosti, najveći međugodišnji rast u 2022. godini zabilježen je u proizvodnji ostalih prijevoznih sredstava [63,4 posto], nakon koje slijede proizvodnja motornih vozila, prikolica i poluprikolica s međugodišnjim rastom od 26,4 posto, proizvodnja pića s rastom od 12,3 posto te proizvodnja električne opreme koja je zabilježila međugodišnji

rast od 9,7 posto. S druge strane, najveći međugodišnji pad proizvodnje prošle je godine zabilježen u proizvodnji kemikalija i kemijskih proizvoda [-21,4 posto], u tiskanju i umnožavanju snimljenih zapisa [-12,3 posto] te u proizvodnji koksa i rafiniranih naftnih proizvoda [-9,7 posto].

Proizvodnja kemikalija i kemijskih proizvoda dvije godine zaredom ostvaruje međugodišnji pad. Tako je u 2022. godini zabilježila pad od 21,4 posto, a u 2021. od 12,9 posto (tablica 1). Za usporedbu, ova je industrija i u 2020. i 2019. godini ostvarivala međugodišnji rast, i to od 11,3 i 2,3 posto. Promotri li se sezonski podaci prema kojima je proizvodna aktivnost kemikalija i kemijskih proizvoda u posljednjem tromjesečju 2021. smanjena za 3 posto u odnosu na prethodno, za pretpostaviti je da oporavak neće uslijediti niti početkom ove godine.

Usprkos međugodišnjem padu proizvodnje industrije kemikalija i kemijskih proizvoda, zaposlenost i plaće bilježe međugodišnji rast. U odnosu na 2021. godinu, u 2022. su se godini prosječne mjesečne bruto plaće zaposlenih u ovoj industriji nominalno povećale za 6,5 posto, dok se zaposlenost u prosjeku povećala za 1,5 posto. Ipak, treba voditi računa i o činjenici da je na razini cjelokupnog hrvatskog gospodarstva prošle godine zabilježena inflacija od 10,8 posto. Prosječna bruto plaća isplaćena u prosincu 2022. godine u industriji kemikalija i kemijskih proizvoda iznosila je 1.270 eura, što je bilo 7,5 posto ispod prosjeka gospodarstva te 3,9 posto iznad prosjeka cjelokupne prerađivačke industrije.

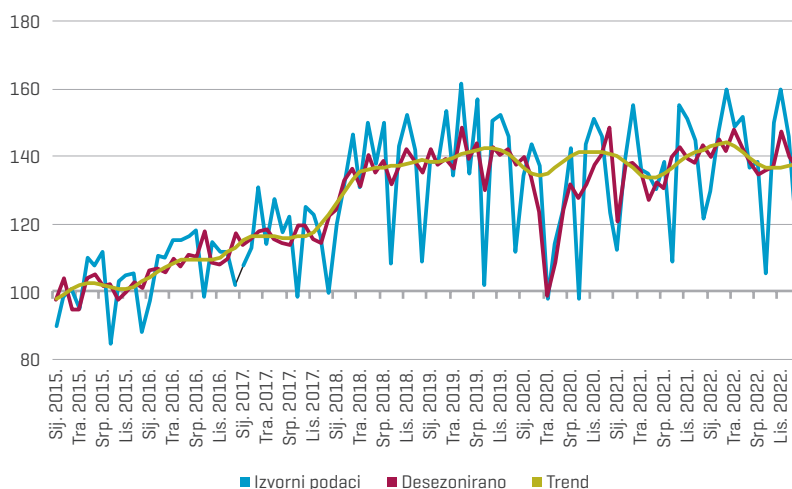
Industrija proizvoda od gume i plastike nakon međugodišnjeg pada od 7,5 posto u 2020. godini, u naredne dvije godine ostvaruje međugodišnji rast, i to od 4,7 posto u 2021. te 3,7 posto u 2022. godini. Promotri li se sezonski podaci prema kojima ova industrija u posljednjem tromjesečju 2022. godine bilježi povećanje proizvodne aktivnosti za 4,1 posto u odnosu na prethodno tromjesečje, može se pretpostaviti da će se pozitivna kretanja nastaviti i tijekom ove godine (slika 2).

Porast proizvodne aktivnosti industrije proizvoda od gume i plastike tijekom 2021. i 2022. godine pozitivno se odrazio na kretanje plaća i zaposlenosti. Tako su u 2022. godini prosječne mjesečne bruto plaće u ovoj industriji zabilježile nominalni rast od 8,7 posto na međugodišnjoj razini, a zaposlenost je povećana za 0,3 posto. Unatoč povećanju plaća, plaće u industriji proizvoda od gume i plastike su i dalje među najnižima u sektoru prerađivačke industrije. Prosječna nominalna bruto plaća isplaćena u prosincu 2022. godine u industriji proizvoda od gume i plastike iznosila je 1.178 eura, što je bilo za 17,4 posto ispod prosjeka gospodarstva te za 7,2 posto ispod prosjeka cjelokupne prerađivačke industrije. Niže plaće

isplaćene su jedino u industriji namještaja, djelatnosti ostale prerađivačke industrije te u prehrambenoj industriji.

Slika 2.
Proizvodnja proizvoda od gume i plastike, 2015. = 100., od siječnja 2015. do prosinca 2022. godine

Izvor: Ekonomski institut, Zagreb, na osnovi izvornih podataka Državnog zavoda za statistiku.

Dok su cijene proizvođača na razini cjelokupne prerađivačke industrije u prosincu 2022. u usporedbi s prosincem 2021. godine zabilježile snažan rast od 12,5 posto, proizvođačke cijene u proizvodnji kemikalija i kemijskih proizvoda u istom razdoblju zabilježile su pad od 0,2 posto. Istovremeno, cijene proizvoda od gume i plastike povećale su se u prosjeku za 4,9 posto na međugodišnjoj razini.

Za razliku od prerađivačke industrije koja tijekom razdoblja od siječnja do prosinca 2022. bilježi međugodišnji porast proizvodnosti rada od 2 posto, proizvodnost rada industrije kemikalija i kemijskih proizvoda ostvaruje pad od 21,7 posto. Industrija gume i plastike istovremeno bilježi povećanje proizvodnosti rada od 5,9 posto. Pad proizvodnosti rada industrije kemikalija i kemijskih proizvoda može se pripisati snažnijem smanjenju proizvodne aktivnosti popraćenom neznatnim povećanjem zaposlenosti tijekom istog razdoblja. S druge strane, porast je proizvodnosti rada industrije plastike i gume posljedica snažnijeg rasta njezine proizvodne aktivnosti od rasta zaposlenosti.

U ukupnom izvozu prerađivačke industrije ostvarenom od siječnja do prosinca 2022. godine, kemijski je sektor² sudjelovao s 10,4 posto, pri čemu je industrija kemikalija i kemijskih proizvoda sudjelovala sa 6,9 posto, a prerada plastike i gume s 3,5 posto, dok je u ukupnom uvozu prerađivačke industrije sudjelovao s 13,7 posto (9,3 posto industrija kemikalija i kemijskih

² Kemijski sektor uključuje industriju kemikalija i kemijskih proizvoda te industriju proizvoda od gume i plastike.

CIJENE PROIZVOĐAČA KEMIKALIJA I KEMIJSKIH
PROIZVODA U PROSINCU 2022. GODINE ZABILJEŽILE
SU MEĐUGODIŠNJI PAD OD 0,2 POSTO, DOK SU
CIJENE PROIZVOĐAČA PROIZVODA OD GUME I
PLASTIKE OSTVARILE RAST OD 4,9 POSTO.

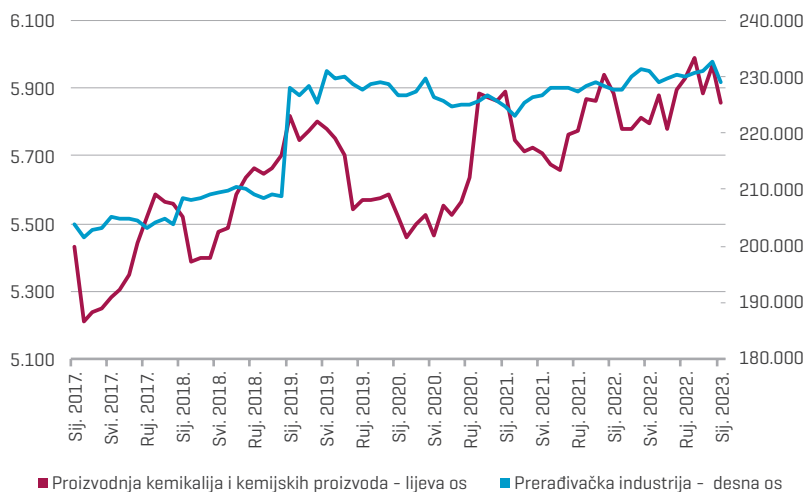
proizvoda te 4,4 posto prerada plastike i gume]. U odnosu na prethodnu godinu, izvoz kemijskog sektora u 2022. godini povećan je za 15,5 posto, a uvoz za 21,5 posto. Industrija kemikalija i kemijskih proizvoda pritom bilježi rast izvoza od 11,9, a uvoza od 24,3 posto. Istovremeno, u industriji polugotovih i gotovih proizvoda od gume i plastike izvoz raste neznatno brže od uvoza. Tako je u razdoblju od siječnja do prosinca 2022. godine izvoz industrije plastike i gume na međugodišnjoj razini povećan za 20,7, a uvoz za 16 posto. Zbog ovisnosti o uvoznim sirovinama, obje industrije konstantno ostvaruju vanjskotrgovinski deficit. Vanjskotrgovinski deficit proizvodnje kemikalija i kemijskih proizvoda u 2022. godini iznosio je 1,8 milijardi eura, a proizvoda od gume i plastike 700 milijuna eura.

Trendovi

U odnosu na 2017. godinu, ukupna je proizvodnja industrije kemikalija i kemijskih proizvoda u 2022. godini bila manja za 29,7 posto. Ipak, ova industrija istovremeno bilježi povećanje zaposlenosti (slika 3). Tako je u siječnju 2023. godine industrija kemikalija i kemijskih proizvoda zapošljavala 5.858 radnika, što je 429 (ili 7,9 posto) radnika više u usporedbi sa siječnjem 2017. godine. Ovakvo je kretanje za posljedicu imalo smanjenje udjela industrije kemikalija i kemijskih proizvoda u ukupnoj zaposlenosti prerađivačke industrije, s 2,7 posto u siječnju 2017. na 2,6 posto u istom mjesecu ove godine. Dodatno, važno je napomenuti da i u usporedbi sa siječnjem 2022. u siječnju ove godine ova industrija bilježi pad zaposlenosti (23 radnika manje).

Slika 3.
Zaposleni u pravnim osobama, djelatnost prerađivačke industrije, proizvodnja kemikalija i kemijskih proizvoda, od siječnja 2017. do siječnja 2023.

Izvor: Državni zavod za statistiku.

Tablica 2 prikazuje podatke o prosječnim mjesečnim bruto plaćama isplaćenima u ovoj industrijskoj grani od 2017. do 2022. godine (godišnji prosjeci). Prosječne bruto plaće isplaćene u 2022. godini u industriji kemikalija i kemijskih proizvoda bile su nominalno veće za 24,2 posto u odnosu na prosjek 2017. godine. Usporedi li se odnos plaća isplaćenih u proizvodnji kemikalija i kemijskih proizvoda i plaća isplaćenih na razini

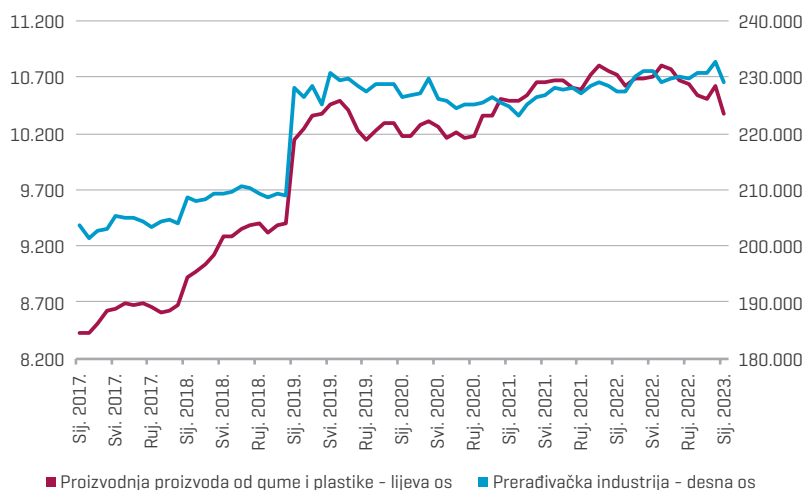
PROIZVODNJA INDUSTRIJE KEMIKALIJA I KEMIJSKIH PROIZVODA U 2022. GODINI BILA JE MANJA ZA 29,7 POSTO U ODNOSU NA 2017.

cjelokupne prerađivačke industrije tijekom razdoblja od 2017. do 2022. godine, vidljivo je kako su tijekom cijelog promatranog razdoblja plaće isplaćene u ovoj industriji bile iznad prosjeka prerađivačke industrije, no ispod državnog prosjeka. Premda su se 2017. godine prosječne bruto plaće isplaćene u industriji kemikalija i kemijskih proizvoda približile prosjeku hrvatskog gospodarstva (98,8 posto državnog prosjeka), od 2020. godine odstupanje u odnosu na državni prosjek ponovno se povećava (s 97,3 u 2020. na 95,1 posto državnog prosjeka u 2022.).

Za razliku od industrije kemikalija i kemijskih proizvoda, industrija prerade plastike i gume tijekom razdoblja od 2017. do 2021. godine uglavnom bilježi pozitivna kretanja, s iznimkom pandemijske 2020. godine (slika 2). Nakon tri godine uzastopnog međugodišnjeg rasta proizvodne aktivnosti ove industrije (5,7 posto u 2017., 16,2 posto u 2018. i 2,3 posto u 2019. godini), u 2020. godini je uslijedio njen pad od 7,5 posto. Ipak, međugodišnji rast proizvodne aktivnosti industrije prerade plastike i gume zabilježen u 2021. i 2022. godini ukazuje na njen oporavak. Kao rezultat opisanih kretanja, ukupna je proizvodnja industrije prerade plastike i gume u 2022. bila veća za 20,9 posto u odnosu na 2017. godinu.

Slika 4.
Zaposleni u pravnim osobama, djelatnost prerađivačke industrije, proizvodnja proizvoda od gume i plastike, od siječnja 2017. do siječnja 2023.

Izvor: Državni zavod za statistiku.

“Cijene proizvođača kemikalija i kemijskih proizvoda u 2022. godini bile su veće za 6 posto u odnosu na prethodnu godinu, a cijene proizvođača proizvoda od gume i plastike za 7,7 posto.

Industrija gume i plastike je u siječnju 2023. zapošljavala 10.378 radnika, što je u usporedbi s istim mjesecom 2017. godine 1.953 radnika [23,2 posto] više. Iz slike 4 vidljivo je da je, uz manje oscilacije, promatrano razdoblje od siječnja 2017. do siječnja 2023. godine obilježeno povećanjem broja zaposlenih industrije proizvoda od gume i plastike [slika 4]. Za razliku od industrije kemikalija i kemijskih proizvoda, koja od 2017. do 2021. godine bilježi neznatno smanjenje udjela u ukupnoj zaposlenosti prerađivačke industrije, udio industrije prerade plastike i gume raste, i to s 4,1 posto u siječnju 2017. na 4,5 posto ukupne zaposlenosti prerađivačke industrije u siječnju ove godine.

Prosječne bruto plaće isplaćene u 2022. godini u industriji prerade plastike i gume bile su nominalno veće za 33,4 posto u odnosu na prosjek 2017. godine. Posljedica je to kontinuiranog rasta prosječnih mjesečnih bruto plaća ove industrije tijekom cijelog promatranog razdoblja. Prosječna mjesečna bruto plaća isplaćena u ovoj industriji tijekom cijelog je razdoblja od 2017. do 2022. godine bila ispod prosjeka plaća u prerađivačkoj industriji i prosjeka gospodarstva. U odnosu na prosjek prerađivačke industrije, prosječne mjesečne bruto plaće isplaćene u industriji prerade plastike i gume kretale su se u rasponu od 86,5 posto [2017.] do 88 posto [2019.], dok su se u odnosu na prosjek hrvatskog gospodarstva kretale u rasponu od 77,6 posto [2017.] do 80 posto [2019.].

Tablica 2.

Prosječna mjesečna bruto plaća po zaposlenom u pravnim osobama u Hrvatskoj, djelatnost prerađivačke industrije, proizvodnja kemikalija i kemijskih proizvoda te proizvodnja proizvoda od gume i plastike, 2017. – 2022.

Prosječna mjesečna bruto plaća	2017.	2018.	2019.	2020.	2021.	2022.
Republika Hrvatska (u eurima)	1.069	1.121	1.164	1.223	1.274	1.380
Prerađivačka industrija (u eurima)	960	1.012	1.058	1.115	1.161	1.264
Hrvatska = 100	89,8	90,2	90,9	91,1	91,1	91,6
Proizvodnja kemikalija i kemijskih proizvoda (u eurima)	1.056	1.098	1.150	1.190	1.232	1.312
Prerađivačka industrija = 100	110,0	108,5	108,7	106,8	106,2	103,8
Hrvatska = 100	98,8	97,9	98,9	97,3	96,7	95,1
Proizvodnja proizvoda od gume i plastike (u eurima)	830	884	931	974	1.018	1.107
Prerađivačka industrija = 100	86,5	87,3	88,0	87,4	87,7	87,6
Hrvatska = 100	77,6	78,8	80,0	79,6	79,9	80,2

Izvor: Državni zavod za statistiku.

PROIZVODNJA INDUSTRIJE PRERADE PLASTIKE I GUME U 2022. BILA JE VEĆA ZA 20,9 POSTO U ODNOSU NA 2017. GODINU.

Nakon međugodišnjeg pada cijena proizvođača kemikalija i kemijskih proizvoda zabilježenog u pandemijskoj 2020. godini [-1,1 posto], u naredne dvije godine uslijedio je snažan međugodišnji rast, i to od 12,1 posto u 2021. i 6 posto u 2022. godini [tablica 3].

Slično, cijene proizvođača proizvoda od gume i plastike nakon negativne međugodišnje stope promjene zabilježene u 2020. godini [-1,3 posto], u 2021. godini ostvaruju međugodišnji rast od 2,7 posto, a u 2022. godini od 7,7 posto [tablica 3].

Tablica 3.

Godišnji indeksi proizvođačkih cijena na domaćem tržištu, djelatnost prerađivačke industrije, proizvodnja kemikalija i kemijskih proizvoda te proizvodnja proizvoda od gume i plastike, 2018. – 2022.

Indeksi proizvođačkih cijena	2018.	2019.	2020.	2021.	2022.
Prerađivačka industrija	101,9	100,3	96,9	105,2	114,7
Proizvodnja kemikalija i kemijskih proizvoda	100,9	100,8	98,1	112,1	106,0
Proizvodnja proizvoda od gume i plastike	101,2	100,1	98,7	102,7	107,7

Izvor: Izračun autorice prema podacima Državnog zavoda za statistiku.

Izvoz industrije kemikalija i kemijskih proizvoda je u 2022. godini bio veći za 63,3 posto u odnosu na 2017. godinu, a uvoz za 83 posto.

Tablica 4 prikazuje kretanje vanjskotrgovinske razmjene kemijskog sektora tijekom razdoblja od 2017. do 2022. godine. Izvoz industrije kemikalija i kemijskih proizvoda u 2022. godini bio je veći za 63,3 posto u odnosu na 2017. godinu, a uvoz za 83 posto. Uslijed snažnijeg povećanja uvoza u odnosu na izvoz tijekom promatranog razdoblja, pokrivenost uvoza izvozom ove industrije smanjena je za 4,7 postotnih bodova [s 44 na 39,3 posto]. Tijekom promatranog razdoblja najviše vrijednosti i izvoza i uvoza industrija kemikalija i kemijskih proizvoda ostvarila je upravo u 2022. godini [1,2 milijarde eura izvoza i 3 milijarde eura uvoza]. Istovremeno najnižu vrijednost i izvoza i uvoza ova je industrija zabilježila 2017. godine, 728,51 milijun eura izvoza i 1,7 milijardi eura uvoza. Proizvodnja proizvoda od gume

“Pokrivenost uvoza izvozom proizvodnje proizvoda od plastike i gume porasla je s 44,5 posto u 2017. na 51,7 posto u 2022. godini.

i plastike je u razdoblju od 2017. do 2022. godine zabilježila kumulativni rast izvoza od 88,8 posto, a uvoza od 62,2 posto. Uslijed snažnijeg rasta izvoza od uvoza, došlo je do poboljšanja vanjskotrgovinske bilance i porasta pokrivenosti uvoza izvozom ove grane. Tako je pokrivenost uvoza izvozom proizvoda od gume i plastike porasla s 44,5 posto u 2017. na 51,7 posto u 2022. godini. Porast pokrivenosti uvoza izvozom industrije proizvoda od gume i plastike pokazatelj je postupnog smanjivanja uvozne ovisnosti o sirovinama kao i njenog preusmjerenja na plasman na inozemnom tržištu.

Tablica 4.

Vanjskotrgovinska razmjena, djelatnost prerađivačke industrije, proizvodnja kemikalija i kemijskih proizvoda te proizvodnja proizvoda od gume i plastike, 2017. – 2022.

	2017.	2018.	2019.	2020.	2021.	2022.	2022. 2017.
Proizvodnja kemikalija i kemijskih proizvoda							
Izvoz (u milijunima eura)	728,5	795,6	855,6	817,3	1.063,7	1.189,9	163,3
Prerađivačka industrija (u %)	5,8	6,1	6,2	6,4	6,9	6,3	0,5 p.b.
Uvoz	1.655,9	1.879,4	1.965,2	1.951,4	2.437,8	3.030,7	183,0
Prerađivačka industrija (u %)	8,7	9,1	8,8	9,4	9,8	9,3	0,6 p.b.
Pokrivenost uvoza izvozom (u %)	44,0	42,3	43,5	41,9	43,6	39,3	-4,7 p.b.
Proizvodnja proizvoda od gume i plastike							
Izvoz (u milijunima eura)	397,6	444,1	490,7	489,5	621,8	750,6	188,8
Prerađivačka industrija (u %)	3,2	3,4	3,6	3,8	4,0	4,0	0,8 p.b.
Uvoz	894,3	973,3	1.014,6	996,9	1.251,1	1.450,9	162,2
Prerađivačka industrija (u %)	4,7	4,7	4,6	4,8	5,1	4,4	-0,2 p.b.
Pokrivenost uvoza izvozom (u %)	44,5	45,6	48,4	49,1	49,7	51,7	7,3 p.b.

Napomena: p.b. označuje postotni bod.

Izvor: Izračun autorice prema podacima Državnog zavoda za statistiku.

Vodeća trgovačka društva

Poslovanje vodećih trgovačkih društava u djelatnosti proizvodnje kemikalija i kemijskih proizvoda tijekom 2021. godine obilježio je rast ukupnih prihoda i smanjenje dobiti (tablica 5). Ukupni su prihodi deset vodećih trgovačkih društava ovog sektora u 2021. bili veći za čak 16,9 posto u odnosu na 2020. godinu, dok je dobit smanjena za 62,5 posto.

Prema podacima Poslovne Hrvatske za 2021. godinu, deset vodećih proizvođača kemikalija i kemijskih proizvoda u ukupnim prihodima ove industrije sudjelovalo je sa 66,4 posto. Prema istom izvoru, u 2021. godini u djelatnosti C20 "Proizvodnja kemikalija i kemijskih proizvoda" bilo je aktivno 398 poslovnih subjekata, a ukupni prihod djelatnosti iznosio je 944,5 milijuna eura.

Tablica 5.
Prosječne vrijednosti odabranih pokazatelja poslovanja vodećih deset trgovačkih društava u djelatnosti proizvodnje kemikalija i kemijskih proizvoda, 2021. i 2020.

	2020.	2021.	2021./2020.
Ukupni prihodi (u mil. eura)	536,4	627,2	116,9
Dobit prije oporezivanja (u mil. eura)	66,8	25,1	37,5
Broj zaposlenih	10.574,0	10.678,0	101,0
Bruto marža (u %)	12,4	4,0	-8,5 p.b.
Profitabilnost imovine (u %)	13,4	4,6	-8,8 p.b.
Proizvodnost rada (prihod u tis. eura po zaposlenom)	133,5	155,4	116,4
Koeficijent obrtaja ukupne imovine	1,2	1,3	114,3
Koeficijent tekuće likvidnosti	2,3	1,6	68,9
Koeficijent ukupne zaduženosti	0,33	0,42	125,8

Napomene: Obuhvat vodećih trgovačkih društava: Petrokemija d.d., Saponia d.d., ACG Europe d.o.o., Scott Bader d.o.o., Hempel d.o.o., Messer Croatia Plin d.o.o., Adriatica Dunav d.o.o., Ireks Aroma d.o.o., Chromos-Svjetlost d.o.o. i Meteor grupa - Labud d.o.o. p.b. označuje postotni bod.

Izvor: Poslovna Hrvatska.

Značajno međugodišnje smanjenje kumulativne dobiti na razini deset vodećih trgovačkih društava u djelatnosti proizvodnje kemikalija i kemijskih proizvoda u 2021. godini najvećim je dijelom rezultat smanjenja dobiti dvaju društava, Petrokemije d.d. i Saponije d.d. Za razliku od 2020. kada je Petrokemija d.d. ostvarila bruto dobit od 35,2 milijuna eura, u 2021. godini ostvaren je gubitak u visini od 748,9 tisuća eura. S druge strane, Saponia

UKUPNI PRIHODI DESET VODEĆIH TRGOVAČKIH DRUŠTAVA U DJELATNOSTI PROIZVODNJE KEMIKALIJA I KEMIJSKIH PROIZVODA U 2021. BILI SU ZA 16,9 POSTO VEĆI NEGO 2020. GODINE.

d.d. je nakon pozitivnog poslovnog rezultata ostvarenog u 2020. (10,6 milijuna eura), 2021. godinu zaključila sa značajno nižom razinom bruto dobiti, i to u visini od 1,2 milijuna eura. Snažniji rast prihoda deset vodećih trgovačkih društava proizvodnje kemikalija i kemijskih proizvoda od rasta zaposlenosti rezultirao je povećanjem proizvodnosti rada od 16,4 posto.

Koeficijent tekuće likvidnosti za deset vodećih proizvođača kemikalija i kemijskih proizvoda iznosio je 1,6 u 2021., što je znatno ispod vrijednosti tog koeficijenta iz 2020. godine, od 2,3 (tablica 5). Ipak, i ova vrijednost koeficijenta tekuće likvidnosti ukazuje na nepostojanje poteškoća vodećih trgovačkih društava ove industrije u održavanju likvidnosti. Premda je vrijednost koeficijenta zaduženosti vodećih deset trgovačkih društava u kemijskoj industriji povećana s 33 posto u 2020. na 42 posto u odnosu na 2021. godinu, još uvijek ne ukazuje na postojanje problema prevelike zaduženosti promatranih društava.

Tablica 6.

Deset vodećih trgovačkih društava u proizvodnji kemikalija i kemijskih proizvoda – odabrani financijski pokazatelji, 2021.

	Ukupni prihodi (u mil. eura)	Koeficijent zaduženosti	Koeficijent tekuće likvidnosti	Bruto marža [%]
Petrokemija d.d.	289,7	0,45	0,98	11,7
Saponia d.d.	89,3	0,37	1,79	3,4
ACG Europe d.o.o.	46,1	0,62	1,01	10,8
Scott Bader d.o.o.	38,2	0,52	1,32	5,0
Hempel d.o.o.	35,7	0,45	1,68	4,6
Messer Croatia Plin d.o.o.	34,7	0,14	4,21	9,6
Adriatica Dunav d.o.o.	17,6	0,71	2,36	0,4
Ireks Aroma d.o.o.	25,9	0,10	6,69	-0,4
Chromos-Svjetlost d.o.o.	28,1	0,06	13,67	-5,2
Meteor grupa – Labud d.o.o.	24,6	0,73	0,72	0,5

Izvor: Izračun autorice prema podacima Poslovne Hrvatske.

Mjereno ukupnim prihodima, na vrhu ljestvice deset vodećih društava kemijske industrije u 2021. godini nalaze se redom Petrokemija d.d. [289,7 milijuna eura], Saponia d.d. [89,3 milijuna eura], ACG Europe d.o.o. [46,1 milijun eura] i Scott Bader d.o.o. [38,2 milijuna eura]. Zatim slijede društva Hempel d.o.o., Messer Croatia Plin d.o.o., Adriatica Dunav d.o.o., Ireks Aroma d.o.o., Chromos-Svjetlost d.o.o. i Meteor grupa – Labud d.o.o.

Prema podacima Poslovne Hrvatske, povećanje prihoda u 2021. u odnosu na 2020. godinu ostvarilo je sedam društava, Scott Bader d.o.o. [56,2 posto], Hempel d.o.o. [28,3 posto], ACG Europe d.o.o. [24,3 posto], Saponia d.d. [23,9 posto], Petrokemija d.d. [20,9 posto], Ireks Aroma d.o.o. [10,9 posto] i Messer Croatia Plin d.o.o. [8,1 posto]. S druge strane, međugodišnji pad prihoda zabilježila su društva Adriatica Dunav d.o.o. [-31,2 posto], Meteor grupa – Labud d.o.o. [-12,6 posto] i Chromos-Svjetlost d.o.o. [-3,6 posto].

Prema podacima Poslovne Hrvatske, u 2021. godini je u djelatnosti C22 "Proizvodnja proizvoda od gume i plastike" bilo aktivno 804 poslovnih subjekata koji su ostvarili ukupne prihode od 1,1 milijarde eura, što je činilo 37 posto ukupnih prihoda ove industrije. Analiza financijskih pokazatelja deset vodećih trgovačkih društava u djelatnosti proizvodnje proizvoda od plastike i gume ukazuje na rast sektora tijekom 2021. godine [tablica 7].

“**Ukupni prihodi deset vodećih trgovačkih društava industrije plastike i gume u 2021. godini iznosili su 403,5 milijuna eura i bili veći za 30,7 posto u odnosu na prethodnu godinu.**

Osnovna obilježja poslovanja promatrane grupe proizvođača proizvoda od plastike i gume su snažan rast prihoda, dobiti i zaposlenosti. Ukupni prihodi deset vodećih trgovačkih društava ovog sektora u 2021. godini iznosili su 403,5 milijuna eura i bili veći za 30,7 posto u odnosu na prethodnu godinu. Broj zaposlenih povećan je s ukupno 1.949 u 2020. na 2.097 u 2021. godini [rast od 7,6 posto]. Deset vodećih proizvođača u obje promatrane godine, 2020. i 2021., kumulativno je poslovalo s dobiti, pri čemu u 2020. godini ostvaruju kumulativnu dobit od 22,6 milijuna eura, a u 2021. u visini od 25,3 milijuna eura [rast od 12 posto].

Snažniji rast prihoda [30,7 posto] od rasta zaposlenosti [7,6 posto] rezultirao je povećanjem proizvodnosti rada od 21,5 posto. Vrijednost koeficijenta tekuće likvidnosti deset vodećih proizvođača plastike i gume od 1,8 ukazuje da društva nemaju značajnih poteškoća u podmirivanju kratkoročnih obveza tijekom 2021. godine. Koeficijent zaduženosti u 2021. godini poprima vrijednost od 0,53, što je nešto iznad razine iz prethodne godine kada je iznosio 0,47. Istovremeno, koeficijent obrtaja ukupne imovine ostaje na gotovo istoj razini iz 2020. godine [1,38]. Dok je u 2020. godini svaki euro imovine deset vodećih proizvođača plastike i gume rezultirao s 9,1 eurom prihoda, u 2021. godini je na svaki euro imovine bilo ostvareno 7,9 eura prihoda. Nakon pokrića proizvodnih troškova promatranim društvima u 2021. godini ostalo je 6,3 posto, a u 2020. godini 7,3 posto ukupnih prihoda.

Tablica 7.

Prosječne vrijednosti odabranih pokazatelja poslovanja vodećih deset trgovačkih društava u djelatnosti proizvodnje plastike i gume, 2020. i 2021.

Napomene: Obuhvat vodećih trgovačkih društava: Bomark Pak d.o.o., Muraplast d.o.o., Gumiimpex-GRP d.d., Aquaestil plus d.o.o., Deceuninck d.o.o., Vargon d.o.o., Telur d.o.o., Sipro d.o.o., Marlex d.o.o. i Heplast-pipe d.o.o. p.b. označuje postotni bod.

Izvor: Izračun autorice prema podacima Poslovne Hrvatske.

	2020.	2021.	2021./2020.
Ukupni prihodi (u mil. eura)	308,7	403,5	130,7
Dobit prije oporezivanja (u mil. eura)	22,6	25,3	112,0
Broj zaposlenih	1.949	2.097	107,6
Bruto marža (u %)	7,3	6,3	-1,0 p.b.
Profitabilnost imovine (u %)	9,1	7,9	-1,2 p.b.
Proizvodnost rada (prihod u tis. eura po zaposlenom)	158,4	192,4	121,5
Koeficijent obrtaja ukupne imovine	1,40	1,38	98,8
Koeficijent tekuće likvidnosti	1,70	1,80	106,0
Koeficijent ukupne zaduženosti	0,47	0,53	112,7

Gledano na razini pojedinih društava, povećanje ukupnih prihoda u 2021. u odnosu na 2020. ostvarilo je svih deset vodećih proizvođača plastike i gume, pri čemu su najveće povećanje ostvarili Telur d.o.o. (98,3 posto), Deceuninck d.o.o. (55,6 posto), Muraplast d.o.o. (43,8 posto) te Heplast-pipe d.o.o. (42,2 posto). Kod preostalih društava međugodišnji se rast ukupnih prihoda kretao u rasponu od 8,2 posto u društvu Marlex d.o.o. do 29,4 posto u društvu Sipro d.o.o. Najveću bruto dobit u 2021. ostvarili su Muraplast d.o.o. (7,6 milijuna eura), Gumiimpex-GRP d.d. (5,9 milijuna eura) i Vargon d.o.o. (4,1 milijun eura). Najveću likvidnost u 2021. godini zabilježio je Marlex d.o.o. (2,5), iza kojeg slijede Aquaestil plus d.o.o. (2,3) i Bomark Pak d.o.o. (2,2). Najslabija sposobnost financiranja kratkoročnih obveza obilježila je poslovanje društava Deceuninck d.o.o., Sipro d.o.o. i Heplast-pipe d.o.o. U usporedbi s 2020. godinom, u grupu deset vodećih proizvođača plastike i gume u 2021. godini ušla su dva društva, Deceuninck d.o.o. i Telur d.o.o., dok su iz te grupe izašla društva Alpla d.o.o. i Bifix d.o.o.

_Tablica 8.

Deset vodećih trgovačkih društava u proizvodnji plastike i gume – odabrani financijski pokazatelji, 2021.

	Ukupni prihodi (u mil. eura)	Koeficijent zaduženosti	Koeficijent tekuće likvidnosti	Bruto marža [%]
Bomark Pak d.o.o.	87,6	0,46	2,2	2,3
Muraplast d.o.o.	69,8	0,40	2,1	10,9
Gumiimpex-GRP d.d.	65,9	0,70	1,5	9,0
Aquaestil plus d.o.o.	33,0	0,42	2,3	7,0
Deceuninck d.o.o.	28,4	0,70	1,4	0,6
Vargon d.o.o.	27,3	0,39	2,0	15,0
Telur d.o.o.	25,4	0,69	1,5	0,2
Sipro d.o.o.	23,7	0,60	1,4	-0,2
Marlex d.o.o.	21,4	0,38	2,5	8,0
Heplast-pipe d.o.o.	21,1	0,60	1,4	6,5

Izvor: Izračun autorice prema podacima Poslovne Hrvatske.

Izvještaj sa Zagrebačke burze

“Dionice Saponije d.d. su u 2022. na međugodišnjoj razini zabilježile pad vrijednosti od 10,64 posto.

— Na Zagrebačku burzu uvršteno je samo jedno trgovačko društvo iz djelatnosti proizvodnje kemikalija i kemijskih proizvoda, Saponia d.d., dok iz djelatnosti proizvodnje plastike i gume na Zagrebačku burzu nije uvršteno niti jedno društvo. Društvo Petrokemija d.d. od 9. ožujka 2022. više nije uvršteno na Zagrebačku burzu. Revizijom dioničkih indeksa od 8. rujna 2022. godine dionice društva Saponia d.d. isključene su iz sastava indeksa CROBEX i CROBEXtr, CROBEXplus® i pripadajućih sektorskih indeksa [CBXindustrija].

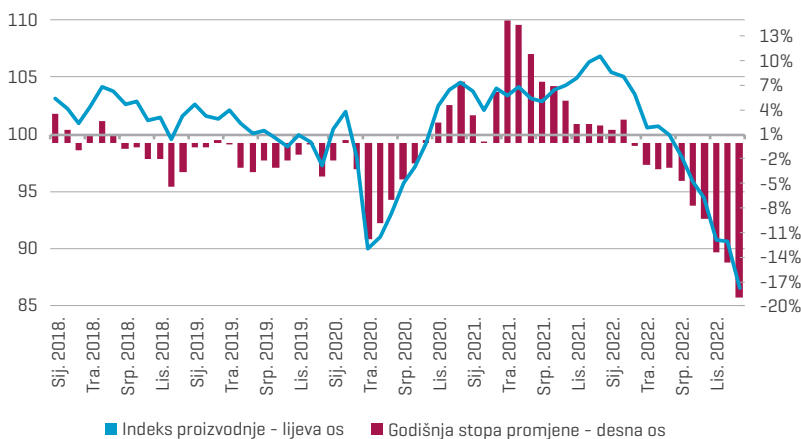
Zanimljiv je podatak da je trgovinsku statistiku za 2022. godinu obilježio pad većine indeksa, pri čemu najsnažniji međugodišnji pad od 12,6 posto bilježi indeks CROBIS, iza kojeg slijedi CROBISTR s padom od 10,48 posto, zatim indeks CROBEX10 [-8,41 posto] te CROBEXindustrija [-6,54 posto]. Međugodišnji rast bilježi svega tri indeksa, i to CROBEXtransport [52,45 posto], CROBEXkonstrukt [15,74 posto] te CROBEXplus [10,6 posto]. Dionice Saponije d.d. prošle su godine zabilježile međugodišnji pad vrijednosti od 10,64 posto.

Kemijski sektor u EU-27

Nakon što je proizvodnja kemijskog sektora Europske unije u 2021. godini zabilježila međugodišnji rast od 6,1 posto (CEFIC, 2023), u 2022. godini je uslijedio pad od 6,2 posto. Visoka inflacija te rast kamatnih stopa i troškova energije nepovoljno su se odrazili na kretanja u sektoru.

Slika 5.
Kretanje aktivnosti kemijske industrije (desezonirano) od siječnja 2018. do prosinca 2022. godine

Izvor: CEFIC (2023).

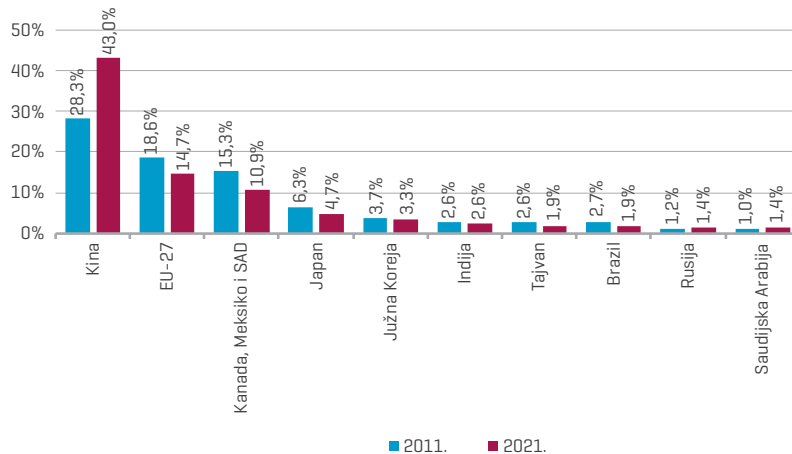
“Proizvodnja kemijskog sektora u Europskoj uniji je u 2022. godini zabilježila međugodišnji pad od 6,2 posto.

Kemijska industrija Europske unije se s udjelom od 14,7 posto u ostvorenoj svjetskoj prodaji proizvoda kemijskog sektora u 2021. godini nalazi na drugom mjestu među deset vodećih zemalja svijeta, iza Kine i ispred SAD-a i Japana (slika 6). Gledano dinamički, udio kemijske industrije Europske unije na svjetskom tržištu smanjio se tijekom posljednjeg desetljeća. Usprkos povećanju ukupne prodaje kemijskog sektora Europske unije s 506 milijardi eura u 2011. na 594 milijarde eura u 2021. godini, udio EU-27 u ukupnoj svjetskoj prodaji kemikalija u istom se razdoblju smanjio s 18,6 posto na 14,7 posto (slika 6). Prema prognozama CEFIC-a, taj će se udio do 2030. godine smanjiti na 10,7 posto. S druge strane, povećanje udjela kemijske industrije na svjetskom tržištu tijekom istog razdoblja bilježe Kina (s 28,3 posto na 43 posto), Saudijska Arabija (s 0,8 posto na 1,4 posto) i Rusija (s 1,2 na 1,4 posto). Velik dio očekivanog porasta kemijske proizvodnje na svjetskoj razini prebacit će se na zemlje u razvoju i gospodarstva u

tranziciji. Europska unija će se pritom pozicionirati kao lider u zdravstvenim i ekološkim standardima u području upravljanja kemikalijama s ciljem preuzimanja vodstva u proizvodnji i uporabi održivih kemikalija.

Slika 6.
Deset vodećih država prema udjelu u svjetskoj trgovini proizvodima kemijskog sektora, 2011. i 2021.

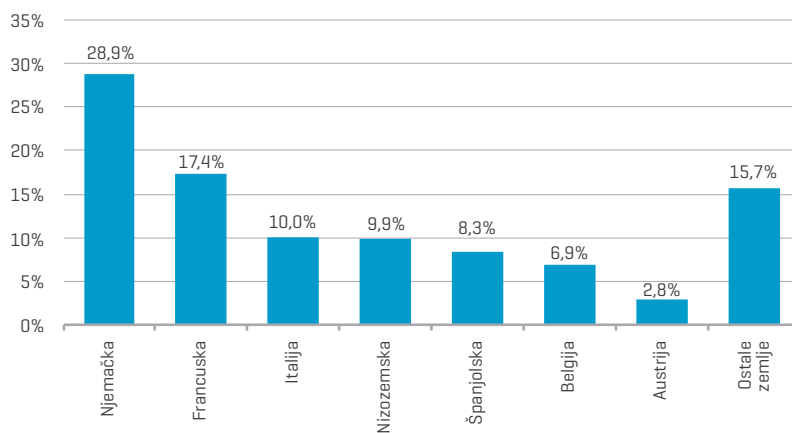
Izvor: CEFIC [2023].

Analiza strukture prodaje kemijskog sektora po državama članicama ukazuje kako se više od polovice ukupne prodaje kemijskog sektora Europske unije 2021. godine ostvaruje u svega tri države, Njemačkoj [28,9 posto], Francuskoj [17,4 posto] i Italiji [10 posto] (slika 7). Pridruže li im se Nizozemska, Španjolska, Belgija i Austrija, udio se povećava na 84,3 posto. Udio ostalih država članica u ukupnoj trgovini kemijskog sektora Europske unije istovremeno iznosi 15,7 posto, pri čemu najveći doprinos dolazi od Švedske [2,52 posto] i Poljske [2,3 posto]. Hrvatska s udjelom od 0,13 posto zauzima skromno 22. mjesto na ljestvici država članica EU-a u 2021. godini.

Slika 7.
Struktura ukupne prodaje kemijskog sektora po državama članicama Europske unije, 2021. (EU-27 = 100%)

Izvor: Izradila autorica prema CEFIC [2023].

Promotri li se struktura izvoza i uvoza kemijskog sektora EU-a u 2021. godini prema grupama proizvoda, vidljivo je da se više od polovice izvoza odnosi na izvoz specijalnih kemikalija [31 posto] i izvoz petrokemijskih proizvoda [24 posto] [tablica 9]. Zatim slijede polimeri s udjelom od 19 posto te kemijski proizvodi za široku potrošnju koji u ukupnom izvozu sudjeluju sa 17 posto. Najmanji dio izvoza kemijskog sektora čini izvoz osnovnih anorganskih proizvoda, 9 posto. S druge strane, najveći dio uvoza kemijskih proizvoda otpada na petrokemijske proizvode [37 posto], iza kojih slijede specijalne kemikalije [27 posto]. Polimeri u ukupnom uvozu sudjeluju s 19 posto, osnovni anorganski proizvodi s 12 posto, a kemijski proizvodi za široku potrošnju sa 6 posto. Gledano po skupinama proizvoda, pozitivni saldo vanjskotrgovinske razmjene EU-27 s ostatkom svijeta zabilježen je kod kemijskih proizvoda za široku potrošnju [22,7 milijardi eura], specijalnih kemikalija [18,9 milijardi eura] te polimera [7,2 milijarde eura]. S druge strane, veći uvoz od izvoza ostvaren je kod grupe petrokemijskih [-11,3 milijarde eura] i osnovnih anorganskih proizvoda [-2,3 milijarde eura].

Tablica 9.

Izvoz i uvoz kemijskog sektora EU-27 u ostatak svijeta prema glavnim grupama proizvoda u 2021. godini

	Petrokemijski proizvodi	Polimeri	Osnovni anorganski proizvodi	Kemijski proizvodi za široku potrošnju	Specijalne kemikalije
Izvoz, u mlrd. eura	48,1	37,2	17,0	32,8	62
%	24%	19%	9%	17%	31%
Uvoz, u mlrd. eura	59,4	30	19,4	10,1	43,1
%	37%	19%	12%	6%	27%
Saldo vanjskotrgovinske razmjene	-11,3	7,2	-2,3	22,7	18,9

Izvor: Izradila autorica prema CEFIC [2023].

Kemijski sektor Europske unije sastavljen je od sljedećih podsektora: petrokemijska proizvodnja, proizvodnja kemijskih proizvoda za široku potrošnju, proizvodnja ostalih kemikalija, proizvodnja plastike, proizvodnja boja i premaza, proizvodnja ostalih anorganskih kemikalija, proizvodnja industrijskih plinova, proizvodnja gnojiva, zaštita usjeva, proizvodnja bojila i pigmenata. Petrokemijska industrija ostvaruje gotovo trećinu ukupne dodane vrijednosti kemijskog sektora Europske unije 2020. godine [31,5 posto]. Istovremeno, proizvodnja kemijskih proizvoda za široku potrošnju u ukupnoj dodanoj vrijednosti kemijskog sektora Europske unije sudjeluje sa 16,7 posto, proizvodnja ostalih kemikalija s 13,3 posto, a proizvodnja plastike s 11 posto.

U posljednjih nekoliko godina Europa se suočava s dosad nezabilježenim izazovima, posebno zbog pandemije bolesti COVID-19 i ruske invazije na Ukrajinu. Energetska kriza i problemi u lancu opskrbe razotkrili su potrebu za jačanjem industrijske otpornosti Europe kako bi se ostvarila ambiciozna preobrazba prema ciljevima Zelenog plana EU-a do 2050. Europska kemijska industrija podupire Zeleni plan EU-a i ima za cilj postati klimatski neutralna do 2050. godine, što znači da treba promijeniti način proizvodnje i ono što se proizvodi za manje od 30 godina, a da pritom ostane globalno konkurentna kako bi mogla nastaviti opskrbljivati važne vrijednosne lance EU-a, uključujući čistu tehnologiju.

Zaključak

– Proizvodnja kemikalija i kemijskih proizvoda u Hrvatskoj 2021. godine bilježi međugodišnji pad od 12,9 posto, dok industrija proizvoda od gume i plastike istovremeno ostvaruje rast od 4,7 posto. Usprkos međugodišnjem padu proizvodnje industrije kemikalija i kemijskih proizvoda, zaposlenost i plaće u ovoj industriji bilježe pozitivna kretanja. U odnosu na 2021. godinu, u 2022. su se godini prosječne mjesečne bruto plaće zaposlenih u industriji kemikalija i kemijskih proizvoda nominalno povećale za 6,5 posto, dok se zaposlenost u prosjeku povećala za 1,5 posto. Istovremeno, prosječne mjesečne bruto plaće u industriji plastike i gume zabilježile su nominalni rast od 8,7 posto na međugodišnjoj razini, dok je zaposlenost povećana za neznatnih 0,3 posto. Pritom valja voditi računa i o činjenici da je na razini cjelokupnog hrvatskog gospodarstva prošle godine zabilježena inflacija od 10,8 posto. U odnosu na prethodnu godinu, izvoz kemijskog sektora u 2022. godini povećan je za 15,5 posto, a uvoz za 21,5 posto. Industrija kemikalija i kemijskih proizvoda pritom bilježi rast izvoza od 11,9, a uvoza od 24,3 posto, dok industrija proizvoda od gume i plastike ostvaruje rast izvoza od 20,7, a uvoza od 16 posto. Zbog ovisnosti o uvoznim sirovinama, obje industrije konstantno ostvaruju vanjskotrgovinski deficit. Vanjskotrgovinski deficit proizvodnje kemikalija i kemijskih proizvoda u 2022. godini iznosio je 1,8 milijardi eura, a proizvoda od gume i plastike 700 milijuna eura.

Doprinos sektora kemijske industrije hrvatskom gospodarstvu vidljiv je i u podacima o BDV-u, zaposlenosti i broju aktivnih poslovnih subjekata. Udio sektora kemijske industrije u BDP-u hrvatskog gospodarstva iznosio je 0,95 posto u 2021. godini. Proizvodnja kemikalija, kemijskih proizvoda i umjetnih vlakana činila je 0,4 posto, a proizvodnja proizvoda od gume i plastike 0,55 posto BDP-a te godine. Istovremeno, udio sektora kemijske industrije u BDV-u prerađivačke industrije iznosio je 7,3 posto, od čega je 3,5 posto činio udio industrije kemikalija, kemijskih proizvoda i umjetnih vlakana, a 4,8 posto udio industrije gume i plastike. Ukupan broj zaposlenih u sektoru kemijske industrije u siječnju 2023. godine iznosio je 16.236 ili 7,1 posto ukupne zaposlenosti prerađivačke industrije. Prema podacima Poslovne Hrvatske za 2021. godinu, poslovni subjekti u kemijskoj industriji čine čak 7,7 posto poslovnih subjekata u prerađivačkoj industriji Hrvatske.

U industriji kemikalija i kemijskih proizvoda bilo je aktivno 398 poslovnih subjekata, a u industriji gume i plastike njih 804. Poslovanje vodećih trgovačkih društava u djelatnosti proizvodnje kemikalija i kemijskih proizvoda i djelatnosti proizvodnje plastike i gume tijekom 2021. godine obilježio je rast ukupnih prihoda. Ukupni su prihodi deset vodećih trgovačkih društava industrije kemikalija i kemijskih proizvoda u 2021. bili veći za 16,9 posto u odnosu na 2020. godinu, a industrije plastike i gume za 30,7 posto.

Prema podacima CEFIC-a, proizvodnja kemijskog sektora u Europskoj uniji je u 2022. godini zabilježila međugodišnji pad od 6,2 posto, dok je godinu dana ranije ostvarila rast od 6,1 posto. Negativnim kretanjima značajni doprinos došao je od visoke inflacije, rasta troškova energije i rasta kamatnih stopa. Gledano dinamički, udio kemijske industrije Europske unije na svjetskom tržištu smanjuje se tijekom posljednjeg desetljeća. Usprkos povećanju ukupne prodaje kemijskog sektora Europske unije s 506 milijardi eura u 2011. na 594 milijarde eura u 2021. godini, udio EU-27 u ukupnoj svjetskoj prodaji kemikalija u istom se razdoblju smanjio s 18,6 posto na 14,7 posto (slika 6). Prema prognozama CEFIC-a, taj će se udio do 2030. godine smanjiti na 10,7 posto.

U posljednjih nekoliko godina Europa se suočava s dosad nezabilježenim izazovima, posebno zbog pandemije bolesti COVID-19 i ruske invazije na Ukrajinu. Energetska kriza i problemi u lancu opskrbe osvijestili su potrebu za jačanjem industrijske otpornosti Europe kako bi se ostvarila ambiciozna preobrazba prema ciljevima Zelenog plana EU-a do 2050. U tom kontekstu europska kemijska industrija ima za cilj postati klimatski neutralna do 2050. godine, što znači da treba promijeniti način proizvodnje i ono što se proizvodi za manje od 30 godina, a da pritom ostane globalno konkurentna kako bi mogla nastaviti opskrbljivati važne vrijednosne lance EU-a, uključujući čistu tehnologiju.

Conclusion

— In 2021, production of chemicals and chemical products in Croatia dropped by 12.9 percent year-on-year, while production of products made of rubber and plastics recorded a 4.7 percent growth. Despite the year-on-year drop in production of chemicals and chemical products, employment and salaries in this industry showed a positive trend. Compared to 2021, average monthly gross salaries in the chemicals and chemical products industry in 2022 nominally increased by 6.5 percent, while employment increased on average by 1.5 percent. At the same time, average monthly gross salaries in the plastics and rubber industry recorded a nominal growth of 8.7 percent year-on-year, while employment increased by just 0.3 percent. One should also bear in mind that last year the Croatian economy on the whole recorded an inflation rate of 10.8 percent. Compared to the previous year, in 2022 the chemical sector's exports increased by 15.5 percent, and imports by 21.5 percent. The chemicals and chemical products industry recorded a growth in exports by 11.9 percent, and imports by 24.3 percent, while the rubber and plastics industry increased its exports by 20.7 percent, and imports by 16 percent. Because they rely on imported raw materials, both industries constantly have a foreign trade deficit. The foreign trade deficit of the chemicals and chemical products industry in 2022 amounted to 1.8 billion euros, while the rubber and plastics industry had a foreign trade deficit of 700 million euros.

The contribution of the chemical industry sector to the Croatian economy is also visible in the figures for GVA, employment, and number of active business entities. The share of the chemical industry sector in Croatian GDP was 0.95 percent in 2021. Production of chemicals, chemical products, and artificial fibers accounted for 0.4 percent, while production of products made of rubber and plastics accounted for 0.55 percent of GDP that year. At the same time, the share of the chemical industry sector in manufacturing GVA was 7.3 percent, of which 3.5 percent came from production of chemicals, chemical products, and artificial fibers, and 4.8 percent came from the rubber and plastics industry. Total number of employees in the chemical industry sector in January 2023 amounted to 16,236 or 7.1 percent of total employment in manufacturing. According to Poslovna Hrvatska, in 2021

business entities in the chemical industry accounted for as much as 7.7 percent of all business entities in the Croatian manufacturing industry. The chemicals and chemical products industry had 398 active business entities, while the rubber and plastics industry had 804. The performance of leading companies in production of chemicals and chemical products and in production of plastics and rubber in 2021 was marked by total revenue growth. Total revenues of the ten leading companies in the chemicals and chemical products industry in 2021 grew by 16.9 percent compared to 2020, and in the plastics and rubber industry by 30.7 percent.

According to CEFIC, the EU's chemical sector production in 2022 recorded a year-on-year decrease of 6.2 percent, while the year before it grew by 6.1 percent. This negative turn was greatly influenced by high inflation and increasing energy costs and interest rates. The share of the EU's chemical industry in the global market has decreased over the last decade. Despite the chemical sector increasing its total sales from 506 billion euros in 2011 to 594 billion euros in 2021, the share of EU-27 in total global chemicals sales in that same period decreased from 18.6 percent to 14.7 percent (Figure 6). According to CEFIC's projections, that share will fall to 10.7 percent by 2030.

In the past few years, Europe has faced unprecedented challenges, particularly with the COVID-19 pandemic and Russia's invasion of Ukraine. The energy crisis and supply chain issues have highlighted the need to strengthen Europe's industrial resilience to enable the ambitious transformation towards the 2050 EU Green Deal goals. The European chemicals industry has the goal of becoming climate neutral by 2050, meaning that the EU needs to change how it produces and what it produces in less than 30 years, while remaining globally competitive so that it can continue to supply important EU value chains, including clean technology.

Literatura:

CEFIC. [2023]. *2023 facts & figures of the European chemical industry*. Preuzeto s: <https://cefic.org/a-pillar-of-the-european-economy/facts-and-figures-of-the-european-chemical-industry/>

Državni zavod za statistiku. [n.d.]. Preuzeto s: <https://www.dzs.hr>

Poslovna Hrvatska. [n.d.]. Preuzeto s: <http://poslovna.hr>

Zagrebačka burza. [n.d.]. Preuzeto s: <https://www.zse.hr/>

Izdavač

Ekonomski institut, Zagreb
Trg J. F. Kennedyja 7, 10000 Zagreb
Telefon: 01 2362 200
Fax: 01 2335 165
<http://www.eizg.hr>

Za izdavača

Tajana Barbić, ravnateljica

Glavna urednica

Ivana Rašić

Autorica analize

Ivana Rašić

Izvršna urednica

Tamara Banjeglav

Lektura

Doris Baničević

Grafičko uređivanje i priprema

Vladimir Sukser

Grafičko oblikovanje

Studio 2M

Slika na naslovnici

CC0 javna domena

Napomena: *Sektorska analiza* autorskog je karaktera i ne odražava nužno stav Ekonomskog instituta, Zagreb

Sljedeća analiza *Trgovina na malo* izlazi u travnju 2023.